

BOKSLUT 2016

INNEHÅLL

Verksamhetsberättelse	3
Intäkts- och kostnads kalkyl	8
Balansräkning.....	9
Finansieringsanalys.....	11
Bilagorna till bokslutet.....	12
1. Principer för upprättande av bokslut och uppgifternas jämförbarhet	12
2. Utfallet av dispositionsplanen för fondens medel eller av budgeten som fastställts för fonden	13
3. Specifikation av personalkostnaderna	14
4. Grunderna för avskrivningar enligt plan och ändringarna i dem.....	15
5. Avskrivningar av anläggningstillgångar och övriga utgifter med lång verkningstid	16
6. Finansiella intäkter och kostnader	17
7. Lån som beviljats ur fonden	17
8. Värdepapper och placeringar i form av eget kapital	18
9. Finansiella poster och skulder i balansräkningen	42
10. Statsborgen och -garantier samt övriga ansvarsförbindelser	43
11. Fonderade medel i balansräkningen.....	47
12. Fonderade medel som inte ingår i balansräkningen	47
13. Förändringar i skulden	47
14. Maturitetsfördelning och duration avseende skulden.....	47
15. Övriga kompletterande uppgifter som är nödvändiga för lämnande av riktiga och tillräckliga uppgifter: Riskhantering	48
Underskrifter.....	50

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 1.1–31.12.2016

1. Verksamhetsberättelse

1.1 Ledningens översikt över verksamheten

Finlands arbetspensionssystem har förändrats i många avseenden från och med 2017. Den omfattande reformen av pensionslagstiftningen, som riksdagen fattade beslut om hösten 2015, innebär att pensionsåldern för ålderspension höjs gradvis och grunderna för fastställandet av pensionen ändras. Syftet med reformen är att få finländarna att stanna längre i arbetslivet och att trygga pensionssystemets och hela den offentliga ekonomins hållbarhet.

Man har redan länge tillämpat samma grunder för fastställandet av pension inom statens pensionssystem som inom systemet för den privata sektorn och det kommunala systemet, även om övergångsperiodsarrangemangen i anslutning till det tidigare systemet kommer att gälla ännu en lång tid framöver. Även den reform som trädde i kraft i början av 2017 berör de olika pensionssystemen på samma sätt innehållsmässigt.

Eftersom det inte hör till Statens Pensionsfonds (VER) uppgifter att handlägga pensionsansökningar, betala ut pensioner eller samla in pensionsavgifter inom statens pensionssystem påverkar pensionsreformen inte direkt VER:s praktiska arbete. Det är ändå fråga om en betydande reform även ur VER:s synvinkel till den del den inverkar på finansieringen av statens pensionssystem.

Statens Pensionsfond får en allt starkare roll som en balanserande faktor i statsekonomin. Statens pensionsutgifter uppgick till närmare 4,5 miljarder euro år 2016. Eftersom VER betalar 40 procent av dessa utgifter till statsbudgeten, var VER:s överföring till budgeten år 2016 knappt 1,8 miljarder euro. Fondens nettoavgiftsintäkter har blivit varaktigt negativa, dvs. det belopp som fonden överför till statsbudgeten är högre än beloppet av de avgiftsintäkter som inflyter till VER. Budgetöverföringen kommer för varje år att bli allt större i förhållande till premieinkomsten, och särskilt premieinkomstutvecklingen är i framtiden även förknippad med osäkerhetsfaktorer.

År 2016 var ett mycket varierande år ekonomiskt sett. Den internationella ekonomin började under årets lopp visa tecken på återhämtning på relativt bred front. De stora centralbankerna valde olika riktlinjer för sin penningpolitik, då den amerikanska centralbanken mot slutet av 2015 försiktigt började strama åt sin politik medan Europeiska centralbanken och den japanska centralbanken fortsatte med sina stimulansåtgärder. Den ekonomiska konjunkturen i Finland kom ännu inte riktigt in på samma relativt positiva utvecklingsbana som Europa, trots att också vi här under årets lopp äntligen började se tecken på en spirande ekonomisk tillväxt.

Placeringsmarknaden präglades av kraftiga svängningar under år 2016. Oron över penningpolitiken och den ekonomiska utvecklingen i Kina orsakade en brant nedgång särskilt på aktiemarknaden i början av året, men läget normaliserades snabbt. Senare under året gav flera politiska händelser upphov till stora orosmoln, som emellertid även de huvudsakligen hade endast kortvariga negativa effekter på marknaden. Under de sista veckorna av året steg aktiekurserna förvånansvärt kraftigt framför allt i USA. Ränthenivåerna hölls på en historiskt låg nivå hela året.

Avkastningen på Statens Pensionsfonds placeringar var 6,7 procent till verkligt värde år 2016. Den reala avkastningen var 5,6 procent, vilket klart överstiger både den inom pensionssystemet allmänt förväntade genomsnittliga avkastningsnivån och VER:s genomsnittliga avkastningsnivå på lång sikt, som ligger till grund för finansieringsanalyserna. Medelvärdet av VER:s nominella avkastning under de fem senaste åren var 7,4 procent och den reala avkastningen 6,3 procent, och motsvarande siffror för de tio senaste åren var 4,5 respektive 2,8 procent.

VER har klart uppnått det långsiktiga avkastningsmål som finansministeriet satt upp, enligt vilket fonden på lång sikt ska ge en större avkastning än kostnaden för statens skuld. Under de tio senaste åren har VER:s avkastning i genomsnitt varit 2,0 procentenheter högre än medelkostnaden för statsskuden. Under den tid verksamheten har bedrivits i sin nuvarande form från år 2001 har VER:s avkastning till marknadsvärde varit knappt 5 miljarder euro större än medelkostnaden för statens skuld under samma tid.

Enligt det operativa resultatmål som fastställts av finansministeriet ska den riskkorrigerade avkastningen av VER:s placeringsverksamhet överstiga avkastningen av det jämförelseindex som anges i fondens placeringsplan. Vid tidpunkten för bokslutet fanns alla jämförelseindexuppgifter ännu inte att tillgå. I den kalkyl där en del av tillgångsklasserna av denna anledning saknas var Sharpe-talet 0,85, medan motsvarande jämförelseindexantal var 0,88. Sharpe-talet anger VER:s riskkorrigerade avkastning.

Alla tillgångsklasser uppvisade en positiv avkastning år 2016. Av de stora tillgångsklasserna avkastade de likvida ränteplaceringarna 4,0 procent och de noterade aktieplaceringarna 9,7 procent. Bland de övriga placeringarna kom den bästa avkastningen från infrastrukturplaceringar, 13,8 procent, och placeringar i fastighetsfonder, 11,9 procent.

VER:s placeringsportfölj hade i slutet av 2016 ett marknadsvärde på 18,8 miljarder euro (17,9 miljarder euro år 2015). Placeringarna fördelade sig enligt följande: ränteplaceringar 46,0 procent, aktier 45,0 procent och övriga placeringar 8,4 procent.

Beloppet av inflyttna pensionsavgifter och därmed jämförbara inkomster uppgick till sammanlagt 1 498 (1 659) miljoner euro. Då

man avdrar överföringen till statsbudgeten, 1 790 (2 263) miljoner euro, från detta blir VER:s nettoavgiftsintäkter -292 (-604) miljoner euro.

Verksamhetskostnaderna uppgick till 7,0 miljoner euro, dvs. 0,04 procent av det genomsnittliga kapitalet under året. Vid årets slut hade VER 23 anställda. Fonden satsar på att utveckla personalens yrkeskunnet, vilket är viktigt med tanke på både målet att uppnå goda placeringsintäkter och riskhanteringen.

Statens Pensionsfonds styrelse godkände i juni 2016 en strategi, där fondens långsiktiga målsättning preciserades. I strategin fastställdes också de principer enligt vilka placeringsportföljens risknivå och grundallokering ska härledas ur fonderingsmålet, med beaktande av det långsiktiga avkastningsmål som finansministeriet bestämt. Enligt strategin strävar man efter att uppnå det lagstadgade fonderingsmålet på 25 procent senast år 2033. Detta förutsätter att utvecklingen i nettoavgiftsintäkterna hålls nära den uppskattade nivån och att den reala avkastningen på placeringarna hålls på en relativt god nivå. I sin strävan efter en tillräcklig långsiktig avkastning godkänner VER en kortsiktig placeringsrisk. VER bibehåller dock den breda spridningen i portföljen och kontrollerar dessutom marknadsriskerna aktivt med hjälp av såväl kontantinstrument som derivat.

I augusti 2016 beslutade VER:s styrelse att principerna för ansvarsfull placering och verksamhetssätten enligt dessa ska ses över. Till hörnstenarna i VER:s ansvarsfulla placeringsverksamhet hör att respektera FN:s principer för ansvarsfulla investeringar (UNPRI) och internationella normer (FN:s Global Compact) samt att uppnå transparens med hänsyn till ansvarsaspekterna i VER:s placeringsverksamhet och i alla placeringskategorier. VER beaktar i sin verksamhet kraven på att stävja klimatförändringen och därmed behovet av att mäta, rapportera och minska koldioxidavtrycket av placeringarna.

1.2 Statens Pensionsfond (VER) och dess förvaltning

Statens Pensionsfond (VER), som inrättades 1990, är en fond som står utanför statsbudgeten. Med hjälp av VER förbereder sig staten på finansieringen av framtida pensioner och strävar efter att jämna ut pensionsutgifterna under olika år. VER är en buffertfond. Fondens medel används inte direkt till att betala ut pensioner, utan alla pensioner inom statens pensionssystem betalas ur de anslag som reserverats i statsbudgeten. I lagen om statens pensionsfond fastställs att det från fonden årligen ska överföras till statsbudgeten ett belopp som utgör 40 procent av statens årliga pensionsutgift.

VER är en placeringsorganisation som har till uppgift att förvalta de medel som anförtros denna. VER har utlokaliserat stödfunkt-

ioner såsom kalkyleringen av risker och avkastning samt bokföringen av placeringsverksamheten (OP Kapitalförvaltning Ab), uppgifter inom ekonomi- och personalförvaltningen (Palkeet) samt dataadministrationen (Statens center för informations- och kommunikationsteknik). Tjänsterna för förvaring och clearing av VER:s värdepapper produceras av Danske Bank.

Sedan 2013 har uppgifterna i anslutning till insamlingen och in-drivningen av statliga arbetsgivares pensionsavgifter skötts av Keva på det sätt som fastställs i lag 553/2012. VER betalar omkostnaderna för skötseln av de uppgifter som fastställs i lagen om statens pensioner till Keva. Omkostnadsbeloppet fastställs årligen av finansministeriet. År 2016 var det 18,1 miljoner euro (21,2 miljoner euro år 2015).

1.2.1 FINANSMINISTERIETS STYRNING OCH TILLSYN

Enligt lagen om statens pensionsfond ansvarar finansministeriet för den allmänna styrningen och tillsynen över fonden, och ministeriet har rätt att utfärda allmänna föreskrifter om organiseringen av fondens förvaltning, fondens ekonomiadministration och fondens placeringsverksamhet. Enligt den gällande föreskriften (3.3.2016) ska minst 35 procent av VER:s placeringar vara räntepaceringar, medan aktieplaceringarna får uppgå till högst 55 procent och kategorin övriga placeringar till högst 12 procent av portföljens värde.

1.2.2 STYRELSEN

Finansministeriet utser VER:s styrelse, som ansvarar för fonden. Styrelsens mandatperiod är tre år. År 2016 var politices doktor Jukka Pekkarinen styrelseordförande medan posten som vice ordförande innehades av filosofie doktor, docent Hannu Kahra till 19.1.2016 och av professor Minna Martikainen från 19.1.2016. De övriga styrelseledamöterna bestod av ICT-direktör Anna-Maija Karjalainen, ordförande Olli Luukkainen (Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf), filosofie kandidat Juha Kotajoki från 19.1.2016, förvaltningschef Pirjo Mäkinen (Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf) och ordförande Niko Simola (Löntagarorganisationen Pardia rf). Som styrelsens sekreterare fungerade Tiina Tarma, direktör för juridiska ärenden. Styrelsen sammanträdde nio gånger år 2016.

1.2.3 PLACERINGSDELEGATIONEN

Placeringsdelegationen, som utses av VER:s styrelse, har till uppgift att utvärdera VER:s placeringsplan och placeringsverksamhetens utfall samt att ge ett utlåtande om dem till VER:s styrelse.

Placeringsdelegationen består av sakkunniga inom investeringsbranschen och ekonomiska experter. Ordförande för placeringsdelegationen var professor Eva Liljebloom, och vice ordförande var professor Vesa Puttonen. De övriga medlemmarna under räkenskapsperioden bestod av samhällsansvarsdirektör Li-

isa Jauri, verkställande direktör Hanna Kaleva, verkställande direktör Topi Piela, ekonom, FD Erik Valtonen samt EM Roger Wessman.

1.2.4 REVISORER

Finansministeriet tillsätter årligen revisorer för VER. År 2016 var dessa CGR Paula Pasanen och CGR, OFR Jorma Nurkkala från revisionssamfundet KPMG Oy.

1.3 Placeringsverksamhet

Placeringsverksamheten utgår från de preciserade målen i den strategi som VER:s styrelse godkände i juni 2016. Realavkastningskravet anger utgångsläget för portföljens struktur och allokering. Grundallokeringen för placeringsportföljen fastställs i den årliga placeringsplanen. Grundallokeringen ska enligt de uppställda modellerna uppfylla förutom realavkastningsmålet även de andra långsiktiga målen som satts upp för VER. På grund av de korta och medellånga marknadsfluktuationerna är grundallokeringen under ständig uppsikt. Enligt lag är det viktigt att man i placeringsverksamheten ser till att placeringarna är trygga, ger avkastning och kan omvandlas till pengar samt att de är diversifierade.

VER:s styrelse fastställde i november 2015 VER:s placeringsplan och befogenheter inom placeringsverksamheten för år 2016. Före fastställandet av placeringsplanen hade styrelsen tagit del av placeringsdelegationens utlåtande om planen.

VER:s placeringsportfölj hade i slutet av 2016 ett marknadsvärde på 18,8 (17,9) miljarder euro. Vid utgången av året bestod 46,0 (49,0) procent av portföljen av räntepaceringar, 45,0 (43,1) procent av aktieplaceringar och 8,4 (7,5) procent av övriga placeringar. Derivatens inverkan på allokeringen i portföljen var 0,5 procent.

Placeringsverksamheten gav resultat under rapporteringsåret. Avkastningen av placeringsportföljen var 6,7 (4,9) procent till verkligt värde under 2016. Avkastningen har beräknats som kapitalviktad avkastning enligt rekommendationerna av FI:s och TELA:s rapporteringsgrupp för placeringar. Från avkastningen har man avdragit kostnaderna för placeringsverksamheten, som uppgick till 7,0 (7,2) miljoner euro år 2016. Den effektiva genomsnittliga kostnaden för statsskulden var 1,4 (1,6) procent under rapporteringsåret. Nettointäkterna av placeringsverksamheten till verkligt värde var 1 189,5 (853,0) miljoner euro.

Sharpe-talet för placeringsportföljen (exklusive icke-likvida placeringar) var 0,9 (0,5) och volatiliteten 7,8 (8,3) procent. Portföljens beta (exklusive icke-likvida placeringar) var 1,0 (1,0).

Placeringsdelegationen bedömde utfallet av VER:s placeringsverksamhet och gav ett utlåtande om det. Delegationen konstaterade att VER har iakttagit de centrala riktlinjerna i placeringsplanen väl och bedrivit en framgångsrik placeringsverksamhet år 2016. VER:s portfölj (exklusive icke-likvida placeringar) följde riskmässigt så gott som exakt sitt jämförelseindex men nådde inte

riktigt upp till samma avkastning som jämförelseindexet. Delegationen ansåg emellertid att portföljen gav en bra totalavkastning. Särskild vikt fästes vid VER:s avkastning på lång sikt, som kumulativt sett under de senaste fem och tio åren klart överstiger den effektiva genomsnittskostnaden för statens skuld.

Placeringsdelegationen noterade i sitt utlåtande också det att 2016 var ett särskilt bra år för fastighets- och infrastrukturfonderna. De likvida räntepaceringarna och noterade aktierna nådde inte upp till samma avkastning som sitt jämförelseindex men nådde ett bättre eller lika bra resultat som det i en riskkorrigerad jämförelse. Riskerna i anslutning till portföljen och dess delportföljer hölls mycket begränsade med hjälp av riskmätare. Slutligen konstaterade delegationen att de uppföljda nyckeltalen ger en tillräcklig bild av portföljens avkastnings- och riskutveckling för dess olika delkomponenter.

1.3.1 RÄNTEPLACERINGAR

1.3.1.1 LIKVIDA RÄNTEPLACERINGAR

Den likvida ränteportföljen gav 2016 en avkastning på 4,0 procent och hade i slutet av året ett marknadsvärde på 8,4 miljarder euro. Ränteportföljens duration var hela året lägre än den neutrala durationen.

Året började i nervös stämning, men därefter uppvisade räntemarknaden en mycket positiv utveckling under årets tre första kvartal. Det enda som orsakade en tillfällig ökning i volatiliteten i slutet av juni var EU-folkomröstningen i Storbritannien, men räntestegringen blev kortvarig även i fråga om de räntepaceringar som kännetecknas av en högre risk. Under det sista kvartalet ledde valresultatet i USA till förväntningar på allt större finanspolitiska stimuleringsåtgärder och en rädsla för ökad protektionism, vilket återspeglade sig som svängningar på räntemarknaden.

ECB beslutade i mars att sänka räntan, utöka värdepappersköpen och utvidga köpprogrammet också till företagslån i euro på investment grade-nivå. Detta stödde i bred utsträckning företagslånemarknaden och statslånen i euroområdet. Största delen av statslånen och en stor del av de lån som emitteras av företag med bra kreditvärdighet sjönk till en negativ räntenivå i Europa. Den rekordlåga räntenivån i euroområdet ökade placerarnas intresse för tillväxtmarknaderna, som för övrigt gynnades av den amerikanska centralbankens (FED) duvaktiga uttalanden i början av året och det kraftigt stigande oljepriset.

Resultatet i det amerikanska presidentvalet ledde till stigande räntor, en stärkt dollar och en rädsla för ökad protektionism, vilket belastade framför allt avkastningen på tillväxtmarknadernas dollardenomierade lån under det sista kvartalet. I december fortsatte den amerikanska och den europeiska centralbanken att gå skilda vägar i sin penningpolitik, då ECB förlängde sitt köpprogram från april åtminstone till slutet av december 2017 samtidigt som FED höjde sin styrränta med 0,25 procent och sin uppskattning av räntenivåerna under de kommande åren. ECB förkortade dessutom den återstående minimilöptiden för de skuldebrev som

omfattas av den offentliga sektorns köpprogram till ett år och slopade kravet på att de värdepapper som köps ska ge en minimiavkastning som motsvarar ECB:s depositionsränta. Avkastningsskillnaden mellan de amerikanska och de tyska 10-åriga lånen ökade och blev större än vad den har varit på flera decennier.

Bland VER:s likvida ränteplaceringar stod tillväxtländernas lånemarknader för den bästa avkastningen. Alla underportföljer gav en positiv avkastning. Penningmarknadsportföljen hölls övervikad under perioden och statslåneportföljen underviktad. Företagslånen och tillväxtmarknadernas lån hölls nära en neutral allokering med undantag av det sista kvartalet, då tillväxtmarknaderna var klart underviktade.

De direkta ränteplaceringarnas andel av hela den likvida ränteportföljen uppgick vid årets slut till cirka 61,5 (65,5) procent. I slutet av 2016 hade fonden direkta ränteplaceringar i 300 (296) förbindelser och andelar i 38 (36) fonder.

1.3.1.2 ÖVRIGA RÄNTEPLACERINGAR

VER:s övriga ränteplaceringar består av placeringar i private credit-fonder. Fonderna i portföljen är huvudsakligen kapitalfonder, och fonderna placeras i icke-likvida lån.

De icke-likvida lånemarknaderna fortsatte att växa i Europa år 2016. Bankernas minskade förmåga att bevilja finansiering har berört framför allt de små och medelstora företagen utanför Norden. Portföljen avkastade 2,4 (7,1) procent under år 2016, dvs. mindre än den målsatta avkastningen för år 2016. Under årets lopp gjordes placeringar i tre nya fonder (124 miljoner euro). Andelen öppna placeringsförbindelser var 199 (121) miljoner euro i slutet av året.

I slutet av året var private credit-placeringarnas vikt i VER:s portfölj 1,2 (1,2) procent.

1.3.2 AKTIEPLACERINGAR

1.3.2.1 NOTERADE AKTIEPLACERINGAR

År 2016 var ett mycket turbulent år på aktiemarknaden, men det slutade ändå väl för aktieplaceringarna. Aktieportföljen, som innehåller VER:s börsnoterade aktier och fondandelar, gav en avkastning på 9,7 (10,3) procent. Alla delportföljer uppvisade en positiv avkastning vid årsskiftet, och den bästa avkastningen på noterade aktier kom från Nordamerika.

År 2016 började i nervös stämning på världens aktiemarknader, och under de första sex veckorna föll kurserna kraftigt på bred front. Därefter följde emellertid en storskalig återhämtningsperiod på aktiemarknaderna som varade ända fram till mitten av april. I maj började igen en nervös stämning sprida sig på aktiemarknaden, men den kraftigaste marknadsrörelsen bevitnades först kring midsommaren i och med EU-folkomröstningen i Storbritannien. Omröstningens resultat kom som en stor negativ överraskning för marknaden, och under de följande två dagarna präglades finansmarknaden av dagliga, branta svängningar. Aktiemarknaden återhämtade sig emellertid förvånansvärt snabbt efter

detta, och redan juli blev en mycket bra månad. Då dessutom aktiemarknaden, i motsats till vad man hade förväntat sig, slutligen reagerade positivt på valresultatet i USA blev det ett mycket positivt slut på året på aktiemarknaden. År 2016 kan de facto i flera avseenden betraktas som ett år av stora överraskningar.

Aktieportföljens värde, beräknat enligt marknadsvärdet, steg från 7,3 miljarder euro vid årsskiftet till 8,0 miljarder euro. Andelen direkta placeringar i aktieportföljen var vid årets slut 30,2 (29,7) procent, och andelen fondplaceringar var 69,8 (70,3) procent. I slutet av året hade VER direkta placeringar i 109 (101) bolag och andelar i 62 (62) olika fonder.

1.3.2.2 ÖVRIGA AKTIEPLACERINGAR

VER:s övriga aktieplaceringar inbegrep i slutet av räkenskapsperioden placeringar i kapitalfonder och onoterade aktier.

År 2016 var ett bra år för VER:s kapitalfonder. Avkastningen på portföljen uppgick vid årets slut till 9,0 (18,6) procent. Den goda avkastningen berodde på den positiva utvecklingen på aktiemarknaden, som återspeglade sig som högre värderingsnivåer för portföljföretagen och lyckade lösgöringar. Avkastningen minskade i viss mån till följd av den kostnadsökning som orsakades av de nya placeringsförbindelserna (s.k. J-kurveffekten). Under årets lopp gjordes placeringar i fyra nya fonder (108 miljoner euro). Andelen öppna placeringsförbindelser var 379 (356) miljoner euro vid årets slut.

I de onoterade aktieplaceringarna ingår VER:s placeringar i SATO Abp och Logicor Oy. Bägge bolagen gav en bra avkastning, och placeringarna avkastade 11,4 (9,1) procent. Under årets lopp deltog VER i SATO Abp:s aktieemission.

I slutet av året stod de övriga aktieplaceringarna för 2,4 (2,1) procent av VER:s portfölj.

1.3.3 ÖVRIGA PLACERINGAR

VER:s övriga placeringar omfattar placeringar i fastighets- och infrastrukturfonder samt hedgefonder och riskpremiestrategier.

I fråga om fastighetsplaceringar fortsatte den positiva utvecklingen på marknaden. Placeringarna gav en bra avkastning i både Europa och Asien, och avkastningen för hela året uppgick till 11,9 (9,5) procent. Under årets lopp gjordes fyra nya fondplaceringar (154 miljoner euro), och andelen öppna placeringsförbindelser var 255 (209) miljoner euro vid årets slut.

Samtliga infrastrukturplaceringar gav en bra avkastning, och portföljens avkastning steg till 13,8 (11,7) procent tack vare lyckade lösgöringar och goda dividendintäkter. Under årets lopp gjordes placeringar i fyra nya fonder (175 miljoner euro). Andelen öppna placeringsförbindelser var 244 (74) miljoner euro vid årets slut.

Avkastningen på hedgefonder för 2016 var 1,0 (2,5) procent. Trots att läget såg lovande ut i början av året blev 2016 ett utmanande år för CTA- och aktiestrategierna, som led av de trendvänd-

ningar som skedde i februari och rotationen mellan de olika sektorerna på aktiemarknaden. Av fonderna klarade sig makrofonderna bäst, liksom även den fond som köptes till portföljen under år 2016 och som koncentrerar sig på den asiatiska marknaden.

Avkastningen på riskpremiestrategier för 2016 var 7,0 procent (TWR). Även i fråga om riskpremiestrategierna var 2016 ett svårt år för aktiemarknadsfaktorererna, medan framför allt carry- och momentumstrategierna lyckades väl på valuta- och räntemarknaderna.

I slutet av 2016 var de övriga placeringarnas andel av VER:s hela portfölj 8,4 (7,5) procent. Portföljens marknadsvärde uppgick till 1 579 (1 348) miljoner euro. Fastighetsplaceringarnas andel av de placerade medlen var 2,9 (2,7), infrastrukturplaceringarnas andel 1,4 (1,6), hedgefondernas andel 3,5 (3,1) och riskpremiefondernas andel 0,7 (0,2) procentenheter.

1.3.4 ANVÄNDNING AV DERIVAT

VER använder sig av valuta-, ränte-, aktie- och råvaruderivat i sin verksamhet. År 2016 bestod derivatresultatet till största delen av valuta- och aktiederivat som använts i skyddande syfte. VER skyddar i regel valutarisken i anslutning till sina ränteplaceringar och övriga placeringar fullt ut. I fråga om aktierisken tillämpades ett taktiskt skydd år 2016.

1.4 Analys av bokslutskalkylerna

1.4.1 INTÄKTS- OCH KOSTNADSKALKYL

VER:s intäkter består av pensionsavgifterna för de arbetsgivare och arbetstagare som omfattas av statens pensionssystem och den därmed jämförbara premieinkomsten samt av avkastningen på placeringsverksamheten.

I pensionsavgifter och därmed jämförbara inkomster inflöt under hela räkenskapsperioden sammanlagt 1 497,9 (1 659,0) miljoner euro, varav 648,2 (721,9) miljoner euro inflöt från statens ämbetsverk och inrättningar, 416,4 (500,7) miljoner euro i form av andra pensionsavgiftsintäkter huvudsakligen från kommuner och universitet samt 380,6 (386,6) miljoner euro i form av arbetstagares pensionsavgifter. Därtill inflöt 10,1 (6,8) miljoner euro i arbetslöshetsförsäkringsavgifter och 42,5 (43,0) miljoner euro i överföringsavgifter.

Pensionsavgiftsintäkterna var sammanlagt 161,1 miljoner euro mindre än år 2015. Minskningen beror på att den genomsnittliga pensionsavgiften sjönk från 26,4 procent år 2015 till 24,1 procent år 2016 och på att den totala lönesumman inom statens pensionssystem minskade. Det senare beror i sin tur i hög grad på personalminskningar men också på att flera statliga verk bolagiserats och överförts till det privata pensionssystemet.

En annan bidragande orsak till att pensionsavgiftsintäkterna minskade avsevärt under räkenskapsperioden var att ett fel som funnits i redovisningssystemet för statens pensionsavgift under åren 2013-2015 korrigerades. Felet hade uppstått i samband med att redovisningssystemet reviderades vid Statskontoret år 2012.

Det ledde till att statens pensionsavgift var en dryg procentenhet för hög under de tre nämnda åren. Finansministeriet bestämde hösten 2015 att felet ska korrigeras så att man sänker statens pensionsavgift med ett belopp som motsvarar felet, dvs. sammanlagt 202 miljoner euro, åren 2016-2018. För år 2016 genomfördes korrigeringen så att den genomsnittliga pensionsavgiften sänktes med cirka 1,1 procentenheter.

Placeringsverksamhetens bokföringsmässiga nettoresultat efter de operativa kostnaderna var 568,4 (605,5) miljoner euro. Intäkterna bestod av försäljningsvinster för aktier och andelar, 240,1 (438,1) miljoner euro, och finansiella intäkter, 591,8 (523,1) miljoner euro. De finansiella intäkterna inbegriper ränteintäkter, dividender, vinster och förluster, netto, av försäljning av obligationer, intäkter av derivat och andra intäkter. Kostnaderna bestod av försäljningsförluster för aktier och andelar på 7,6 (52,4) miljoner euro och finansiella kostnader på 248,9 (296,1) miljoner euro. Nedskrivningar för finansiella kostnader har bokats för värdepapper, derivatförluster och andra finansiella kostnader. Eftersom VER inte har något lån inkluderar de finansiella kostnaderna inga räntekostnader. En redogörelse för bokförings- och bokslutsprinciperna för placeringsverksamheten finns i noterna till bokslutet.

VER:s rörelsekostnader uppgick år 2016 till sammanlagt 7,0 (7,2) miljoner euro. Av kostnaderna var 3,0 (2,7) miljoner euro personalkostnader och 4,1 (4,4) miljoner euro andra kostnader. Som organisation strävar VER efter att ha en så kostnadseffektiv verksamhet som möjligt. Rörelsekostnaderna var i förhållande till fondens värde 0,04 (0,04) procent. Räkenskapsperiodens intäktsåterstöd år 2016 var 2 066,3 (2 264,5) miljoner euro.

1.4.2 BALANSRÄKNING

Balansomslutningen för Statens Pensionsfond i slutet av 2016 var 15,0 (14,7) miljarder euro. Den största tillgångsposten i balansräkningen är anläggningstillgångar och övriga långfristiga placeringar, vilkas värde uppgår till 13,4 (13,5) miljarder euro. VER bedriver en långsiktig verksamhet med placering av pensionsmedel i syfte att bereda sig för statens framtida pensionsutgifter. Av denna anledning upptas långsiktiga placeringar, dvs. aktier, fondandelar och obligationer, i tillgångsgruppen Anläggningstillgångar och övriga långfristiga placeringar i bokföringen.

I balansräkningen upptas kortfristiga placeringar, dvs. bank- och företagscertifikat och depositioner, i tillgångsgruppen Värdepapper ingående i finansieringstillgångarna och övriga kortfristiga placeringar. Bokföringsvärdet av dessa uppgick vid årets slut till 1,0 (0,9) miljarder euro.

Överföringen av medel till statsbudgeten har varit en central faktor som reglerat VER:s tillväxt. Beloppets storlek fastställs i lag och utgör 40 procent av statens årliga pensionsutgift. År 2016 uppgick det överförda beloppet till 1 790,2 (2 263,4) miljoner euro. År 2015 inkluderade beloppet den extra överföring på 500 miljoner euro som förutsätts enligt undantagslagen. Om man bortser från denna extra överföring ökade överföringen till statsbudgeten

år 2016 med 26,9 miljoner euro jämfört med år 2015 som en direkt följd av att statens pensionsutgifter ökade. Fram till slutet av 2016 har sammanlagt 28,5 miljarder euro av VER:s medel överförts till statsbudgeten.

Statens pensionsansvar uppgick i slutet av rapporteringsåret till 93,0 (95,7) miljarder euro. Med pensionsansvar avses kapitalvärdet av de pensionsrätter som influtit inom statens pensionsskydd före 31.12.2016. Sedan början av 2013 har Keva stått för beräkningen av statens pensionsansvar. Fonderingsmålet för VER är enligt lag 25 procent av pensionsansvaret. I slutet av 2016 var fonderingsgraden 20 (19) procent. Placeringsintäkterna, pensionsavgiftsintäkterna, de medel som överförs till statsbudgeten samt pensionsansvarets utveckling inverkar på hur väl VER uppnår sitt fonderingsmål.

1.5 Personalen

VER:s styrelse utnämner verkställande direktören och de direktörer som är underställda honom eller henne, och verkställande direktören utnämner den övriga personalen. Ledningens nominerings- och löneärenden bereds av styrelsens nominerings- och ersättningsutskott. Juris doktor Timo Viherkentä var verkställande direktör för VER. Ledningsgruppen bestod dessutom av ränteplaceringsdirektör EM Mikko Räsänen, aktieplaceringsdirektör EM Jan Lundberg, placeringsdirektör (övriga placeringar) PM Maarit Säynevirta, direktör för juridiska ärenden, jur.kand. Tiina Tarma, placeringsdirektör (positionsförvaltning) EM Sami Lahtinen och från 30.9 förvaltningsdirektör Seija Kettunen.

I slutet av 2016 hade VER 24 fast anställda i tjänsteförhållande (25 år 2015). I slutet av rapporteringsåret var tre av dessa tjänstlediga, och VER hade två visstidsanställda personer i tjänsteförhållande. Omsättningen bland VER:s fast anställda personal har varit obetydlig: År 2016 avgick en person med ålderspension. Samtidigt minskade antalet tjänster vid VER med en.

Av den ordinarie personalen hade hela 87,5 (88,0) procent åtminstone högre högskoleexamen och de övriga åtminstone lägre högskoleexamen. Det fanns ingen skillnad mellan kvinnornas och männens utbildningsstruktur. Utbildningsnivån har varit hög under hela den tid fonden har varit verksam. VER satsar på medarbetarnas utbildning och sporrar dem till att upprätthålla och förbättra sin yrkeskunnet. VER:s medarbetare är engagerade i att utveckla sig själva och deltar i yrkesutbildning. Förutom kurser om placeringsmarknaden och placeringsinstrument deltog medarbetarna år 2016 även i bland annat förvaltnings- och ekonomikurser. Även språkutbildning erbjuds.

VER följer upp hur personalen trivs på sin arbetsplats årligen med hjälp av en VMBaro-enkät. Medeltalet av barometersvaren under rapporteringsåret var 3,7 (3,6) på skalan 1–5. Arbetstrivseln har hela tiden varit högre vid VER än i staten i genomsnitt. År 2016 uppgick sjukfrånvaron till 92 (107) dagar, och i de flesta fallen var det fråga om korta sjukfrånvaroperioder på 1-3 dagar.

Som arbetsgivare strävar VER efter att trygga medarbetarnas och arbetsgemenskapens utveckling och främjar dessutom personalens arbetshälsa. År 2016 fästes allt mer vikt vid arbetets flexibilitet. Under rapporteringsåret ökade andelen distansarbete.

VER:s företagshälsövård har organiserats via Mehiläinen Oy, och samarbetet med företagshälsövården har utvecklats på olika sätt. Under rapporteringsåret lät Mehiläinen utföra en arbetsplatsutredning i samband med att verksamhetsplanen för företagshälsövården sågs över. Utredningen visade att tyngdpunkten i verksamhetsplanen också under de kommande åren ligger på att upprätthålla personalens fysiska och psykiska arbetshälsa.

1.6 Utlåtande om utvärdering och bekräftelse gällande den interna kontrollen

1.6.1 INTERN KONTROLL

VER:s ledning svarar för att ändamålsenliga verksamhetsätt för fondens ekonomi och verksamhetens omfattning, innehåll och därmed anknutna risker tillämpas och att intern kontroll har ordnats vid VER. Syftet med den interna kontrollen är att säkerställa att VER:s verksamhet sköts effektivt och ändamålsenligt, att riskhanteringen har organiserats, att rapporteringen om verksamheten är pålitlig och att alla relevanta lagar, bestämmelser, anvisningar och befogenheter iakttas.

Bestämmelser om VER:s verksamhet finns i en speciallag om pensionsfonden. VER:s arbetsordning fastställs av finansministeriet, som också tillsätter styrelsen och revisorerna för VER. Styrelsen ansvarar för fonden och ser till att bokföringen, den interna kontrollen och riskhanteringen organiseras på ett ändamålsenligt sätt. Styrelsen fastställer VER:s reglemente, centrala verksamhetsregler och instruktioner som gäller hela personalen. Dessutom fastställer styrelsen årligen placeringsplanen och fullmakterna för placeringsverksamheten, och övervakar att placeringsverksamheten genomförs. Ledningen för VER ansvarar för hur placeringsverksamheten genomförs och rapporterar till styrelsen. Personalens verksamhet övervakas av verkställande direktören.

1.6.2 INTERN REVISION

Den interna revisionen hjälper VER att uppnå sina mål. VER:s interna revision genomförs av en extern, oberoende tjänsteproducent (PwC Suomi Oy). Styrelsen godkänner den årliga planen för intern revision, som omfattar den interna revisionens fokusområden och de preliminära revisionsobjekten. År 2016 synades derivatprocesserna och avkastningsberäkningen som separata revisionsobjekt.

1.6.3 RISKHANTERING

För att säkerställa en effektiv riskhantering beslutar VER:s styrelse varje år om en riskhanteringsplan för fonden och, från och med år 2016, i samband med den också om en beredskapsplan för fonden. Vid VER kontrollerar och utvecklar man kontinuerligt

de olika funktionernas processer även ur riskhanteringsynvinkel. I anslutning till detta beslutade styrelsen under räkenskapsperioden att administrationen av VER:s fondplaceringar (ränte-, aktie- och hedgefonder) ska koncentreras till en extern serviceproducent för förvaring. Tjänsteupphandlingen konkurrensutsattes under räkenskapsperioden, och servicen tillhandahålls i fortsättningen av Danske Bank. Servicen tas i bruk under det andra kvartalet av 2017.

1.6.4 DEN INTERNA KONTROLLENS OCH DEN DÄRI INGÅENDE RISKHANTERINGENS ÄNDAMÅLSENLIGHET OCH TILLRÄCKLIGHET

Utifrån de övervakningsåtgärder och riskkartläggningar samt den interna revision som VER:s ledning utfört är VER:s interna kontroll tillräcklig och ändamålsenligt ordnad och fyller de mål som fastställs i 69 § i förordningen om statsbudgeten. Den interna kontrollen utvecklas och effektiviseras kontinuerligt på basis av eventuella observerade brister i övervakningen och speciellt enligt de åtgärdsrekommendationer som den interna revisionen lägger fram.

STATENS PENSIONSFRONDS INTÄKTS- OCH KOSTNADSKALKYL

	1.1–31.12.2016		1.1–31.12.2015	
VERKSAMHETSINTÄKTER				
Övriga verksamhetsintäkter				
Försäljningsvinst på aktier och andelar	240 069 715,86		438 105 203,51	
Intäkter av pensionsavgifter från statens ämbetsverk och inrättningar	648 227 569,64		721 877 744,21	
Övriga intäkter av pensionsavgifter	416 394 097,84		500 692 238,67	
Arbetstagarnas pensionsavgifter	380 638 025,19		386 607 634,63	
Intäkter av arbetslöshetsförsäkringsavgifter	10 145 075,29	1 695 474 483,82	6 804 044,71	2 054 086 865,73
KOSTNADER FÖR VERKSAMHETEN				
Material, förnödenheter och varor				
Inköp under räkenskapsperioden	66 514,31		78 807,33	
Personalkostnader	2 965 481,73		2 736 387,32	
Hyror	305 008,85		303 557,27	
Inköp av tjänster	3 441 247,68		3 777 916,01	
Övriga kostnader				
Övriga kostnader	249 320,74		280 446,99	
Försäljningsförluster på aktier och andelar	7 632 957,73		52 417 696,93	
Avskrivningar	4 923,31	-14 665 454,35	4 923,31	-59 599 735,16
ÅTERSTOD I		1 680 809 029,47		1 994 487 130,57
FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER				
Finansiella intäkter	591 838 379,56		523 095 278,63	
Finansiella kostnader	-248 868 237,56	342 970 142,00	-296 060 740,25	227 034 538,38
ÅTERSTOD II		2 023 779 171,47		2 221 521 668,95
ÖVERFÖRINGSEKONOMINS INTÄKTER OCH KOSTNADER				
Intäkter				
Övergångsavgifter		42 540 239,51		43 016 807,92
ÅTERSTOD III		2 066 319 410,98		2 264 538 476,87
RÄKENSKAPSPERIODENS INTÄKTS-/KOSTNADSÅTERSTOD		2 066 319 410,98		2 264 538 476,87

STATENS PENSIONSFRONDS BALANSRÄKNING

AKTIVA	31.12.2016		31.12.2015	
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR OCH ÖVRIGA LÅNGFRISTIGA PLACERINGAR				
MATERIELLA TILLGÅNGAR				
Inventarier		9 640,56		14 563,87
VÄRDEPAPPER INGÄENDE I ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR OCH ÖVRIGA LÅNGFRISTIGA PLACERINGAR				
Köp av obligationer i euro	2 929 614 813,98		3 391 038 189,61	
Övriga långfristiga placeringar i euro	6 998 850 498,48		6 679 456 040,49	
Köp av obligationer i valuta	875 020 114,78		1 038 506 398,01	
Övriga långfristiga placeringar i valuta	2 638 707 454,86	13 442 192 882,10	2 394 196 077,70	13 503 196 705,81
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR OCH ÖVRIGA LÅNGFRISTIGA PLACERINGAR SAMMANLAGT		13 442 202 522,66		13 503 211 269,68
OMSÄTTNINGS- OCH FINANSIERINGSTILLGÅNGAR				
LÅNGFRISTIGA FORDRINGAR				
Långfristiga fordringar		10 000,00		329 822,99
KORTFRISTIGA FORDRINGAR				
Resultatregleringar	147 730 635,69		173 097 797,60	
Övriga kortfristiga fordringar	42 229 864,82	189 960 500,51	40 469 657,70	213 567 455,30
VÄRDEPAPPER INGÄENDE I FINANSIERINGSTILLGÅNGARNA OCH ÖVRIGA KORTFRISTIGA PLACERINGAR				
Köp av obligationer i euro	570 369 201,04		752 727 093,68	
Köp av obligationer i valuta	400 207 145,17	970 576 346,21	99 965 159,60	852 692 253,28
KASSA, BANKTILLGODOHAVANDEN OCH ÖVRIGA FINANSIERINGSMEDEL				
Övriga bankkonton		402 046 668,90		139 135 660,81
OMSÄTTNINGS- OCH FINANSIERINGSTILLGÅNGAR SAMMANLAGT		1 562 593 515,62		1 205 725 192,38
AKTIVA SAMMANLAGT		15 004 796 038,28		14 708 936 462,06

PASSIVA	31.12.2016		31.12.2015	
EGET KAPITAL				
Fondens kapital	-26 680 484 066,47		-24 417 112 384,19	
Förändring av kapitalet under tidigare räkenskapsperioder	41 385 187 426,41		39 120 648 949,54	
Budgetöverföringar	-1 790 247 373,52		-2 263 371 682,28	
Räkenskapsperiodens intäkts-/kostnadsåterstod	2 066 319 410,98	14 980 775 397,40	2 264 538 476,87	14 704 703 359,94
FRÄMMANDE KAPITAL				
KORTFRISTIGT				
Leverantörsskulder	207 694,14		211 893,85	
Poster som ska redovisas vidare	116 677,36		114 851,11	
Passiva resultatregleringar	7 150 795,22		2 051 832,36	
Övriga kortfristiga skulder	16 545 474,16	24 020 640,88	1 854 524,80	4 233 102,12
FRÄMMANDE KAPITAL SAMMANLAGT		24 020 640,88		4 233 102,12
PASSIVA SAMMANLAGT		15 004 796 038,28		14 708 936 462,06

STATENS PENSIONSFRONDS FINANSIERINGSANALYS

	1.1–31.12.2016	1.1–31.12.2015
EGEN VERKSAMHET		
Försäljning av tjänster, hyror, bruksersättningar och övriga verksamhetsintäkter	1 470 564 507,07	1 620 904 970,39
Ränteintäkter och intäktsföring av vinst	602 045 820,36	538 474 059,43
Utgifter för köp av varor och tjänster	-3 921 987,11	-4 450 590,40
Personalutgifter	-2 942 216,37	-2 690 113,35
Övriga utgifter	-144 304,18	-199 132,60
KASSAFLÖDE FÖR EGEN VERKSAMHET	2 065 601 819,77	2 152 039 193,47
ÖVERFÖRINGSEKONOMIN		
Överföringsekonomin intäkter	42 540 239,51	43 016 807,92
ÖVERFÖRINGSEKONOMINS KASSAFLÖDE	42 540 239,51	43 016 807,92
INVESTERINGAR		
Placeringar i värdepapper *)	-187 633 255,02	-664 430 277,34
Försäljningsvinster på placeringar	232 436 758,13	385 687 506,58
Beviljade lån **)	-1 440 384,13	4 497 708,06
INVESTERINGARNAS KASSAFLÖDE	43 363 118,98	-274 245 062,70
FINANSIERING		
Ändring av eget kapital	-1 790 247 373,52	-2 263 371 682,28
Ändring av skuld	19 537 296,28	-6 869 077,86
FINANSIERINGENS KASSAFLÖDE	-1 770 710 077,24	-2 270 240 760,14
ÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL	380 795 101,02	-349 429 821,45
LIKVIDA MEDEL 1.1	991 827 914,09	1 341 257 735,54
LIKVIDA MEDEL 31.12	1 372 623 015,11	991 827 914,09

*) De finansiella kostnaderna beaktas i punkten placeringar i värdepapper.

**) Beviljade lån innehåller ändringen av ränte- och källskattefordringar relaterade till placeringar.

BILAGORNA TILL BOKSLUTET

Bilaga 1 till Statens Pensionsfonds bokslut: Principer för upprättande av bokslut och uppgifternas jämförbarhet

Bokslutet för Statens Pensionsfond upprättas med iakttagande av lagen och förordningen om statsbudgeten samt finansministeriets och statskontorets föreskrifter och anvisningar. Intäkts- och kostnadskalkylen, balansräkningen, finansieringsanalysen och noterna har uppgjorts i enlighet med den föreskrift som finansministeriet utfärdat 19.1.2016 (TM 1602) gällande scheman för bokslutet för statliga fonder utanför budgeten och de uppgifter som ska ingå i bilagorna till bokslutet.

1) Ändringar som berör budgetering och principerna för upprättande av bokslut samt uppgifternas jämförbarhet

Statens Pensionsfonds bokföring sköts av Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning (Palkeet). Värdepappersbokföringen sköts av OP Kapitalförvaltning Ab och bokföringen av pensionsavgiftsintäkterna av Keva. Bägge delbokföringar förs månatligen in i VER:s huvudbokföring i Palkeet.

Uppgifterna för bokslutsåret är jämförbara med föregående års uppgifter.

2) Valutakurs som använts vid omvandling av fordringar och skulder samt övriga förbindelser i utländsk valuta till euro

Likvida medel, bankfordringar, övriga finansiella tillgångar samt kortfristiga fordringar och skulder i utländsk valuta har omvandlats till euro enligt den kurs som Europeiska Centralbanken (ECB) publicerade på årets sista bankdag.

Valuta	ECB:s kurs 31.12.2016
USD (US-dollar)	1,0541
JPY (japanska yen)	123,40
GBP (engelska pund)	0,8562
SEK (svenska kronor)	9,5525
DKK (danska kronor)	7,4344
CHF (schweiziska franc)	1,0739
NOK (norska kronor)	9,0863

Statens Pensionsfonds långfristiga placeringar i utländsk valuta ingår i anläggningstillgångarna. Placeringarna har i regel värderats till valutakursen vid anskaffningstidpunkten med undantag av de valutadenominerade placeringar vars bokföringsvärde har sänkts.

3) Värderings- och periodiseringsprinciper och -förfaranden som tillämpats vid upprättandet av bokslutet

BOKFÖRINGSVÄRDET PÅ LÅNGFRISTIGA PLACERINGAR

Statens Pensionsfond bedriver en långsiktig verksamhet med placering av pensionsmedel i syfte att bereda sig för statens framtida pensionsutgifter. Därför upptas långsiktiga placeringar, dvs. aktier, fondandelar och obligationer, i tillgångsgruppen Anläggningstillgångar och övriga långfristiga placeringar i bokföringen.

Aktier och fondandelar upptas i balansräkningen i huvudsak till beloppet av de rörliga utgifter som orsakas av anskaffningen. Obligationer upptas i balansräkningen till den periodiserade anskaffningsutgiften, varvid skillnaden mellan obligationens nominella värde och anskaffningsutgiften (emissionsdifferensen) periodiseras såsom ränteintäkt eller minskning av denna under obligationens löptid. Motposten anges som minskning eller ökning av anskaffningsutgiften.

Placeringarnas anskaffningsutgift räknas med tillämpande av medelpriset.

BOKFÖRINGSVÄRDET PÅ KORTFRISTIGA PLACERINGAR

I balansräkningen upptas kortfristiga placeringar, dvs. bank- och företagscertifikat och depositioner, i tillgångsgruppen Värdepapper ingående i finansieringstillgångarna och övriga kortfristiga placeringar. Bank- och företagscertifikat upptas till den periodiserade anskaffningsutgiften och depositioner till den ursprungliga anskaffningsutgiften.

BOKFÖRINGSVÄRDET PÅ ANDRA TILLGÅNGAR ÄN PLACERINGAR

Immateriella tillgångar samt maskiner, utrustning och inventarier upptas i balansräkningen till anskaffningsutgiften minskat med avskrivningar enligt plan.

BOKFÖRINGSVÄRDET PÅ FORDRINGAR

Fordringar upptas i balansräkningen till det nominella värdet eller till ett sannolikt värde som är permanent lägre än det nominella värdet.

UPPSKRIVNINGAR OCH NEDSKRIVNINGAR

VER:s placeringstillgångar värderas normalt till anskaffningspriset i enlighet med statens bokföringsföreskrifter.

Långfristiga placeringar hör till anläggningstillgångarna. Där för görs inga nedskrivningar med anledning av kursfluktuationer, såvida värdeminskningen inte kan anses vara bestående och väsentlig. Nedskrivningar bokades för första gången i bokslutet för år 2008 och därefter i boksluten för åren 2009–2015. I bokslutet för år 2016 har nedskrivningar för finansiella kostnader bokats till ett belopp av totalt 5 248 710,97 euro för sådana värdepapper vars marknadsvärde 31.12.2016 var mer än 50 procent lägre än bokföringsvärdet.

Enligt ett utlåtande av Statens bokföringsnämnd är det inte förenligt med god bokföringssed i statsbokföringen att återföra en nedskrivningsavskrivning på anskaffningsutgiften för långfristiga placeringar.

Det är möjligt att göra en uppskrivning på placeringarna, förutsatt att värdepapprets sannolika överlåtelsepris är bestående väsentligt högre än anskaffningsutgiften. Inga uppskrivningar har gjorts.

PLACERINGARNAS VERKLIGA VÄRDE

Som verkligt värde på aktier och fondandelar samt obligationer som noteras på den officiella värdepappersbörsen eller som i övrigt är föremål för offentlig handel har använts den sista under fortlöpande handel noterade köpkursen på bokslutsdagen. Om bokslutsdagen inte är en börsdag har man använt motsvarande kurs dagen innan. Penningmarknadsplaceringar har värderats utifrån euribornoteringarna på månadens sista bankdag.

Som verkligt värde på andelar i placeringsfonder har man använt det värde på fondandelen som fondbolaget meddelat på årets sista värderingsdag. Som verkligt värde på kapitalfundsplaceringar har man använt ett värde som uträknats på basis av det värde på fondandelen som fonden senast meddelat.

Placeringar i utländsk valuta har värderats i den lokala valutans värden i utländsk valuta omräknas i euro enligt Europeiska centralbankens medelkurs på den sista bankdagen i månaden.

DERIVAT

Under räkenskapsperioden har VER använt aktie-, ränte- och valutaderivat samt swappar. I bokföringen och bokslutet har derivaten delats in i skyddande och icke-skyddande derivat enligt användningsändamål. Valutaderivaten har behandlats som skyddande och de övriga derivaten huvudsakligen som icke-skyddande derivat. Resultaten av alla stängda och förfallna derivat har bokförts till fullt belopp som resultatpåverkande. Vid tidpunkten för bokslutet har också orealiserade värdeförändringar på öppna, icke-skyddande derivat bokförts som resultatpåverkande.

I noterna till bokslutet har de öppna derivatavtalen värderats till marknadsvärde på bokslutsdagen eller, om sådant saknas, till

ett verkligt värde som uppskattats av utomstående parter. Kontanter som getts som säkerhet för derivatavtal har upptagits i balansräkningen som fordran. De ansvar som följer av derivatavtal och de säkerheter som ställts för derivathandel specificeras i noterna (bilagorna 10.4 och 10.5).

OMKOSTNADER OCH PENSIONSavgIFTSINTÄKTER

Siffrorna i Intäkts- och kostnads-kalkylen, Pensionsavgiftsintäkterna från statens ämbetsverk och inrättningar samt Övriga pensionsavgiftsintäkter anges med avdrag för omkostnader. Omkostnaderna baserar sig på lagen om statens pensioner, och de har betalats till den kommunala pensionsanstalten. Beloppet av omkostnaderna fastställs årligen av finansministeriet, och det täcker verkställandet av pensions-skyddet. År 2016 var omkostnadsbeloppet sammanlagt 18,1 miljoner euro, och år 2015 var det 21,2 miljoner euro.

4) Intäkter och kostnader, budgetintäkter och -utgifter samt justering av fel som hänför sig till tidigare år, om de inte är av ringa betydelse

Statens Pensionsfond har inga justeringar som hänför sig till tidigare år.

5) Redogörelse för de väsentligaste transaktionerna efter bokslutsåret till den del som de inte uppges i verksamhetsberättelsen

Statens Pensionsfond känner inte till någon väsentlig transaktion efter bokslutsåret.

Bilaga 2 till Statens Pensionsfonds bokslut: Utfallet av dispositionsplanen för fondens medel eller av budgeten som fastställts för fonden

I lagen om statens pensionsfond fastställs att det från fonden årligen ska överföras till statsbudgeten ett belopp som utgör 40 procent av statens årliga pensionsutgift.

I budgeten för år 2016 hade man budgeterat som en överföring från Statens Pensionsfond ett belopp på 1 784 620 000,00 euro, och som slutlig överföring till budgeten fastställdes ett belopp på 1 790 247 373,52 euro (= 0,40 x 4 475 618 433,79 euro).

Bilaga 3 till Statens Pensionsfonds bokslut: Specifikation av personalkostnaderna

	2016	2015
Personalkostnader	2 513 787,18	2 261 028,88
Löner och arvoden	2 245 343,36	2 100 957,01
Resultatbaserade poster *)	268 443,82	160 071,87
Lönebikostnader	451 694,55	475 358,44
Pensionskostnader	401 267,59	418 732,68
Övriga lönebikostnader	50 426,96	56 625,76
Sammanlagt	2 965 481,73	2 736 387,32
	2016	2015
Naturaförmåner	55 220,05	51 826,10
Ledningen	14 895,55	13 668,72
Övrig personal	40 324,50	38 157,38
Semesterlöneskuld	465 965,44	445 117,51

*) De resultatbaserade posterna inkluderar resultatpremier till ett belopp av 96 293,14 euro för år 2015 och 172 150,68 euro för år 2016. En del av grunderna för 2015 års resultatpremier fastställdes först efter att bokslutet för året i fråga färdigställts, och därför har en resultatpremiepost som motsvarar dessa bokförts för år 2016. Resultatpremierna för år 2016 upptas som reserveringar i bokslutet. VER:s styrelse beslutar om resultatpremierna för 2016 på våren 2017, då alla jämförelseuppgifter som behövs för uträkningen av premierna finns att tillgå.

Ledningens löner och arvoden samt resultatbaserade poster

VER:s ledningsgrupp består av verkställande direktören, placeringsdirektörerna och direktören för juridiska ärenden (till 1.10.2016 även förvaltningsdirektören). Ställföreträdare för verkställande direktören Timo Viherkenttä är placeringsdirektör Maarit Säynevirta. Nominerings- och löneärenden som gäller verkställande direktören och den övriga ledningen behandlas av styrelsens nomineringsutskott och besluten fattas av VER:s styrelse.

Löner och resultatpremier till ledningsgruppen år 2016	
Verkställande direktören	231 542,89
Ränteplaceringsdirektören	131 189,50
Aktieplaceringsdirektören	140 462,67
Placeringsdirektören (övriga placeringar)	140 682,56
Placeringsdirektören (positionsförvaltning)	132 959,22
Direktören för juridiska ärenden	121 162,31
Förvaltningsdirektören	49 644,84

VER har sedan 2001 tillämpat en modell med resultatpremier som baserar sig på placeringsverksamhetens framgång. I enlighet med finansministeriets direktiv kan den årliga resultatpremierna motsvara högst två månaders lön. Resultatpremierna betalas under de två år som följer på det år då den fastställts. Ledningsgruppens löner och arvoden inkluderar resultatpremier för 2015 som betalats år 2016 till ett sammanlagt belopp på 57 396,03 euro, av vilket verkställande direktörens andel var 16 029,59 euro.

Finansministeriet beslutar om månadsarvodet till VER:s styrelseledamöter. Månadsarvodena är 1 500 euro till ordföranden, 1 250 euro till vice ordföranden samt 750 euro till ledamöterna och experterna. Ersättare får månadsarvode (750 euro) endast för de månader då de deltar i möten. VER:s styrelse fattar beslut om arvoden till placeringsdelegationen. Mötesarvodet för ordföranden för placeringsdelegationen är 400 euro, och medlemmarnas mötesarvode är 300 euro. Styrelsens och placeringsdelegationens mötesarvoden uppgick till sammanlagt 89 985,00 euro.

Övriga förmåner

VER:s ledning och personal har haft mobiltelefonförmån samt lunch-, kultur- och arbetsresesedlar.

Ledningen eller personalen omfattas inte av pensionsarrangemang som avviker från statens pensionskydd.

Bilaga 4 till Statens Pensionsfonds bokslut: Grunderna för avskrivningar enligt plan och ändringarna i dem

Tillgångsgrupp	Avskrivningsmetod	Avskrivningstid år	Årlig avskrivning, %	Restvärde € eller %
Köpta ICT-program	Jämna avskrivningar	3	33,3	0 %
Övriga utgifter med lång verkningstid	Jämna avskrivningar	5	20	0 %
Datorutrustning och kringutrustning	Jämna avskrivningar	3	33,3	0 %
Kontorsmaskiner och anordningar	Jämna avskrivningar	5	20	0 %
Kommunikationsutrustning	Jämna avskrivningar	3	33,3	0 %
Telefoncentraler och övrig kommunikationsutrustning	Jämna avskrivningar	5	20	0 %
Övriga maskiner och anläggningar	Jämna avskrivningar	5	20	0 %
Inventarier	Jämna avskrivningar	6	16,67	0 %

Avskrivningarna enligt plan har beräknats enligt enhetliga principer vid Statens Pensionsfond och som jämna avskrivningar enligt anläggningstillgångarnas ekonomiska livstid på det ursprungliga anskaffningspriset.

Avskrivningstiderna har inte ändrats från året innan.

Bilaga 5 till Statens Pensionsfonds bokslut: Avskrivningar av anläggningstillgångar och övriga utgifter med lång verkningstid

Materiella tillgångar	Inventarier	Sammanlagt
Anskaffningsutgift 1.1.2016	29 498,54	29 498,54
Ökningar	0,00	0,00
Minskningar	0,00	0,00
Anskaffningsutgift 31.12.2016	29 498,54	29 498,54
Ackumulerade avskrivningar 1.1.2016	-14 934,67	-14 934,67
Ackumulerade avskrivningar på minskningar	0,00	0,00
Avskrivningar enligt plan under räkenskapsperioden	-4 923,31	-4 923,31
Avskrivningar avvikande från planen under räkenskapsperioden	0,00	0,00
Nedskrivningar under räkenskapsperioden	0,00	0,00
Ackumulerade avskrivningar 31.12.2016	-19 857,98	-19 857,98
Uppskrivningar	0,00	0,00
Bokföringsvärde 31.12.2016	9 640,56	9 640,56

Värdepapper ingående i anläggningstillgångar och övriga långfristiga placeringar	Obligationer i euro	Övriga långfristiga placeringar i euro	Obligationer i valuta	Långfristiga placeringar i valuta	Sammanlagt
Anskaffningsutgift 1.1.2016	3 391 038 189,61	6 873 536 401,42	1 038 506 398,01	2 419 120 188,49	13 722 201 177,53
Ökningar	3 525 865 758,12	1 187 477 371,17	588 179 565,87	675 120 239,41	5 976 642 934,57
Minskningar	-3 987 289 133,75	-870 244 065,00	-751 665 849,10	-444 563 363,75	-6 053 762 411,60
Anskaffningsutgift 31.12.2016	2 929 614 813,98	7 190 769 707,59	875 020 114,78	2 649 677 064,15	13 645 081 700,50
Ackumulerade avskrivningar 1.1.2016	0,00	-194 080 360,93	0,00	-24 924 110,79	-219 004 471,72
Ackumulerade avskrivningar på minskningar	0,00	7 409 862,79	0,00	13 954 501,50	21 364 364,29
Avskrivningar enligt plan under räkenskapsperioden	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Avskrivningar avvikande från planen under räkenskapsperioden	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nedskrivningar under räkenskapsperioden	0,00	-5 248 710,97	0,00	0,00	-5 248 710,97
Ackumulerade avskrivningar 31.12.2016	0,00	-191 919 209,11	0,00	-10 969 609,29	-202 888 818,40
Uppskrivningar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bokföringsvärde 31.12.2016	2 929 614 813,98	6 998 850 498,48	875 020 114,78	2 638 707 454,86	13 442 192 882,10

Bilaga 6 till Statens Pensionsfonds bokslut: Finansiella intäkter och kostnader

Finansiella intäkter	2016	2015	Förändring 2016–2015
Räntor på fordringar i euro	46 542 444,78	58 345 756,18	-11 803 311,40
Räntor på fordringar i valuta	34 667 746,41	47 720 875,19	-13 053 128,78
Emissions-, kapital- och kursdifferenser för fordringar	127 850 325,79	98 980 921,04	28 869 404,75
Dividender	108 444 212,44	107 506 170,99	938 041,45
Övriga finansiella intäkter	274 333 650,14	210 541 555,23	63 792 094,91
Finansiella intäkter sammanlagt	591 838 379,56	523 095 278,63	68 743 100,93

Finansiella kostnader	2016	2015	Förändring 2016–2015
Kontoavdrag för placeringar och lånefordringar	-5 248 710,97	-25 104 830,43	19 856 119,46
Övriga finansiella kostnader	-243 619 526,59	-270 955 909,82	27 336 383,23
Finansiella kostnader sammanlagt	-248 868 237,56	-296 060 740,25	47 192 502,69
Netto	342 970 142,00	227 034 538,38	115 935 603,62

Bilaga 7 till Statens Pensionsfonds bokslut: Lån som beviljats ur fonden

Inga lån har beviljats ur Statens Pensionsfond.

Bilaga 9 till Statens Pensionsfonds bokslut: Finansiella poster och skulder i balansräkningen

31.12.2016	Växlande ränta 1-5 år			Fast ränta 1-5 år			Sammanlagt
	Under 1 år	Över 5 år		Under 1 år	Över 5 år		
Finansiella poster bland aktiva							
Obligationer i euro	351 698 184,62	996 438,08	0,00	63 764 518,91	1 368 877 224,25	1 144 278 448,12	2 929 614 813,98
Övriga långfristiga placeringar i euro	0,00	0,00	6 998 850 498,48 *)	0,00	0,00	0,00	6 998 850 498,48
Övriga placeringar i valuta	989 933,79	0,00	2 638 707 454,86 *)	408 172 049,24	117 768 284,93	748 296 991,99	3 913 934 714,81
Övriga kortfristiga placeringar i euro	0,00	0,00	0,00	570 369 201,04	0,00	0,00	570 369 201,04
Samlingskontofordran på staten	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kassa, banktillgodohavanden och andra finansieringstillgångar	0,00	0,00	0,00	410 166 668,90	0,00	0,00	410 166 668,90
Sammanlagt	352 688 118,41	996 438,08	9 637 557 953,34	1 452 472 438,09	1 486 645 509,18	1 892 575 440,11	14 822 935 897,21

*) Av aktier och fondandelar i euro och valuta

Statens Pensionsfond har inga skulder.

Bilaga 10 till Statens Pensionsfonds bokslut: Statsborgen och -garantier samt övriga ansvarsförbindelser

Bilaga 10.1: Beviljade borgensförbindelser och garantier

Statens Pensionsfond har inte beviljat borgensförbindelser eller garantier.

Bilaga 10.2: Ansvarsförbindelser

EUR eller verbal förklaring	31.12.2016	31.12.2015	Förändring 2016–2015
Ansvar för skade- och försäkringsersättningar			
Statens pensionsansvar	93 000 000 000,00	95 700 000 000,00	-2 700 000 000,00

Med pensionsansvar avses kapitalvärdet av de pensionsrätter som influtit inom statens pensions-skydd före 31.12.2016. Räntan vid diskontering av kapitalvärdet på pensionsrätter är 2,7 %, som antas vara en realränta som överstiger framtida ändringar i inkomstnivån och indexhöjningarna av pensioner. I fråga om pensionsrätt som influtit under oavlönade perioder har kapitalvärdet beräknats på statens uppskattade kostnadsandel av utgiften för de oavlönade perioderna. Pensionsansvaret 31.12.2016 anges på indexnivån för år 2016.

Pensionsansvaret 31.12.2016 baserar sig på beräkningen av kapitalvärdet av influtna pensions-rätter på individnivå fram till 31.12.2015, utökat med en uppskattning av det nya ansvar som uppstått under 2016 och med avdrag för det frigjorda ansvaret (pensionsutgiften) med beaktande av räntan.

I beräkningen av pensionsansvaret har man infört den nya mortalitetsgrunden, som minskar sta-tens pensionsansvar, beräknat på individnivå, med cirka 900 miljoner euro. Pensionsansvaret på individnivå 31.12.2015 är utifrån den nya mortalitetsgrunden cirka 93,2 miljarder euro. I samband med en kontrollräkning har man i materialet för beräkningen av pensionsansvaret på individnivå 31.12.2014 upptäckt fel som lett till att pensionsansvaret 31.12.2015 i bokslutet för 2015 ökade med cirka 1 300 miljoner euro.

Statens Pensionsfonds medel används inte direkt till att betala ut pensioner, utan pensionerna inom statens pensionssystem betalas ur de anslag som reserverats i statsbudgeten. Bestämmelser om det belopp som årligen ska överföras från Statens Pensionsfond till statsbudgeten i syfte att jämna ut statens pensionsutgifter finns i lagen om statens pensionsfond (1297/2006).

Värdet på de tillgångar som utgör täckning för pensionsansvaret 31.12.2016 var 18 883 568 392,47 euro värderat till marknadspris. Dessa tillgångar består av placeringsportföljen värderad till marknadspris, kort- och långfristiga fordringar, kortfristigt främmande kapital samt banktillgodoha-vanden. I värdet på de tillgångar som utgör täckning för pensionsansvaret har även beaktats samt-liga öppna derivatavtal till verkligt värde. Den otäckta andelen av pensionsansvaret uppgick till cirka 74,1 miljarder euro.

De viktigaste författningarna som ansvaret baserar sig på är pensionslagen för den offentliga sek-torn (81/2016) och lagen om införande av pensionslagen för den offentliga sektorn (82/2016).

Helsingfors 6.2.2017

Roman Goebel
Aktuariechef

Bilaga 10.4: Ansvarsförbindelser relaterade till derivatavtal

VER använder sig av valuta-, ränte-, aktie- och råvaruderivat i sin verksamhet. I bokföringen och bokslutet har derivaten delats in i skyddande och icke-skyddande derivat enligt användningsändamål. Valutaderivaten har behandlats som skyddande och de övriga derivaten huvudsakligen som icke-skyddande derivat. Resultaten av alla stängda och förfallna derivat har bokförts till fullt belopp som resultatpåverkande. I bokslutet har också orealiserade värdeförändringar på öppna, icke-skyddande derivat bokförts som resultatpåverkande.

Värdena och de verkliga värdena på vid bokslutstidpunkten öppna valuta- och räntederivatavtals referenstillgångar anges nedan. Avtalen värderats till marknadsvärde på bokslutsdagen eller, om sådant saknas, till ett verkligt värde som uppskattats av utomstående parter.

Skyddande	31.12.2016	31.12.2015
Valutaterminsavtal		
Referenstillgångarnas värde	1 951 140 811,31	1 634 392 369,45
Avtalens verkliga värde	9 223 152,12	-7 640 410,95
Valutoptioner		
Referenstillgångarnas värde	636 303 315,84	399 089 473,23
Avtalens verkliga värde	-2 646 675,74	310 135,92
Icke-skyddande	31.12.2016	31.12.2015
Aktiefutures		
Referenstillgångarnas värde	18 160 537,94	0,00
Avtalens verkliga värde	0,00	0,00
Aktieoptioner		
Referenstillgångarnas värde	82 263 008,11	11 507 934,72
Avtalens verkliga värde	-535 700,00	-10 700,00
Räntefutures		
Referenstillgångarnas värde	245 368 917,32	0,00
Avtalens verkliga värde	0,00	0,00
Ränteswappar		
Referenstillgångarnas värde	323 275 021,35	80 000 000,00
Avtalens verkliga värde	-1 780 543,73	-854 513,01
Kreditriskswappar på indexnivå (Credit Default Swap)		
Referenstillgångarnas värde	10 000 000,00	0,00
Avtalens verkliga värde	545 903,30	0,00
Totalavkastningsswappar (Total Return Swap)		
Referenstillgångarnas värde	94 918 145,20	50 000 000,00
Avtalens verkliga värde	-365 753,01	-388 955,21

Bilaga 10.5: Ställda säkerheter

Ställda säkerheter för derivathandel	31.12.2016
Värdepapper	8 400 000,00
Kontanta säkerheter	8 120 000,00
Sammanlagt	16 520 000,00

Bilaga 10.6: Övriga fleråriga ansvarsförbindelser

Avtal	Utgifter 2016	Penningbehov 2017	Penningbehov 2018	Penningbehov 2018 sammanlagt
Hyra för kontorslokaler	284 559,94	291 400,57	248 633,35	540 033,93

**Bilaga 11 till Statens Pensionsfonds bokslut:
Fonderade medel i balansräkningen**

Statens Pensionsfond har inga fonderade medel i balansräkningen.

**Bilaga 12 till Statens Pensionsfonds bokslut:
Fonderade medel som inte ingår i balansräkningen**

Statens Pensionsfond har inga fonderade medel som inte ingår i balansräkningen.

**Bilaga 13 till Statens Pensionsfonds bokslut:
Förändringar i skulden**

Statens Pensionsfond har inga skulder.

**Bilaga 14 till Statens Pensionsfonds bokslut:
Maturitetsfördelning och duration avseende skulden**

Statens Pensionsfond har inga skulder.

Bilaga 15 till Statens Pensionsfonds bokslut: Övriga kompletterande uppgifter som är nödvändiga för lämnande av riktiga och tillräckliga uppgifter

Riskhantering

1. Riskhantering som en del av den interna kontrollen

Med riskhantering, som utgör en del av den interna kontrollen, avses att identifiera, bedöma och begränsa väsentliga risker som orsakas av VER:s verksamhet eller den externa operativa miljö och att kontrollera dessa på lång sikt. Genom den interna kontrollen strävar man också efter att minimera risker som inte kan förutses och säkerställa en effektiv, ekonomisk och tillförlitlig verksamhet.

För väsentliga funktioner har VER skriftligt fastställda rutiner och mål som följs upp fortlöpande.

VER analyserar sin verksamhetsmiljö ur tre perspektiv: placeringsverksamheten, organisationshanteringen och den föränderliga omvärlden. Vilka metoder som används för att hantera identifierade risker beror på huruvida riskerna är önskvärda eller icke-önskvärda och huruvida de är kompenserade eller icke-kompenserade. Riskhanteringen består av både en kvalitativ riskhanteringsplan och en kvantitativ riskanalys genom kontinuerlig riskkalkylering och stresstest av portföljen.

2. Organisering, ansvar och rapportering av riskhanteringen

Finansministeriet ansvarar för den allmänna styrningen och tillsynen över VER, och ministeriet har rätt att utfärda allmänna föreskrifter om organiseringen av fondens förvaltning, ekonomiadministration och placeringsverksamhet. Finansministeriet tillsätter VER:s styrelse för en mandatperiod på tre år och beviljar dess ledamöter ansvarsfrihet. Finansministeriet tillsätter också VER:s revisorer. Rapporteringen av VER:s verksamhet ingår i den verksamhetsberättelse över förvaltningsområdet som finansministeriet överlämnar till riksdagen.

Enligt VER:s arbetsordning är det styrelsens uppgift att bl.a. styra fondens placeringsverksamhet, fatta beslut om fondens placeringsprinciper och godkänna en placeringsplan. En placeringsdelegation har utnåtts som stöd för beslutsfattandet om VER:s styrelsens placeringsplan. Delegationen består av sakkunniga inom placeringsbranschen och ansedda ekonomiexperter. Styrelsen fastställer riskhanteringsplanen varje år och från år 2016 även en beredskapsplan i anslutning till den. Styrelsen bedömer den interna kontrollen genom att följa den interna och externa revisionens arbete och få tillgång till tillsynsrapporter. Styrelsen godkänner också VER:s interna verksamhetsregler, inklusive insider- och handelsreglerna och verksamhetsprinciperna gällande konfliktsituationer. Styrelsen får månatligen en

rapport om placeringsportföljens allokering, avkastning och risker.

Verkställande direktören ansvarar för riskkontrollen i enlighet med de principer som styrelsen fastställt i riskhanterings- och placeringsplanerna. VER har också ett av styrelsen godkänt reglemente, som till övriga delar fastställer verkställande direktörens och personalens befogenheter och rätt att fatta beslut. Styrelsen övervakar verkställande direktörens verksamhet och kan utöver den normala rapporteringen vid behov även höra såväl den interna revisionen som revisionskommittén. Personalens verksamhet övervakas av verkställande direktören. Riskhanteringskommittén övervakar riskerna och riskhanteringen samt upprätthåller och utvecklar principerna för riskhantering.

Revisorerna granskar varje år VER:s förvaltning, ekonomi och konton. Revisorerna försäkras sig om att fondens bokslut ger riktiga och tillräckliga uppgifter om fondens ekonomi och verksamhetens resultat. Revisorerna ska också försäkra sig om att VER:s administration, finansförvaltning och bokföring är organiserad och genomförs enligt föreskrifterna. Revisionsberättelsen överlämnas till VER:s styrelse och finansministeriet.

Finansinspektionen övervakar VER:s placeringsverksamhet och iakttagandet av bestämmelserna om insideranmälan och insiderregistret. Även Statens revisionsverk granskar VER:s verksamhet och ekonomi.

3. Mål och allmänna principer för riskhanteringen

Målet för riskhanteringen är att skydda VER:s placeringsstillgångar mot onödiga finansiella eller andra förluster. Genom riskhantering säkerställs att riskerna, om de realiserar, inte orsakar väsentliga ekonomiska förluster eller äventyrar verksamhetens kontinuitet, uppnåendet av verksamhetsmässiga mål eller förtroendet för VER.

Riskhantering förutsätter att besluten bereds noggrant, placeringsprocesserna iaktas omsorgsfullt och personalens kompetens säkerställs samt även datatekniska skydd, ersätтарыngemang samt mekanismer för övervakning och godkännande. Personalen instrueras även i frågor om jäv. Vid utlokalisering av verksamhet ska VER:s ansvar för utlokaliserade uppgifter användas som utgångspunkt och tillsynsansvaret över de utlokaliserade funktionerna anammas.

Placeringsverksamhetens risknivå leds av styrelsens årliga fastställda placeringsplan och placeringsverksamhetens fullmakter och limiter. Placeringsledningen ansvarar för organiseringen av placeringsverksamheten och dess operativa risker.

Funktionen portfolioanalys ansvarar för uppföljningen och rapporteringen av placeringsrisker. Riskanalysen och stresstestningen rapporteras månadsvis till riskhanteringskommittén och kvartalsvis till styrelsen.

Placeringsfunktionen som fattar placeringsbesluten verkar helt separat från den funktion som övervakar besluten. Middle office, en funktion som är oberoende av placeringsverksamheten, ansvarar för övervakningen av placeringsverksamhetens limiter i enlighet med de gränser som fastställts av styrelsen. Limitkontrollen är fortlöpande och rapporteras månatligen till VER:s riskhanteringskommitté och kvartalsvis till styrelsen. Överskridande/underskridande av limiten rapporteras omedelbart och skriftligen till verkställande direktören. Eventuella överskridningar rapporteras till styrelsen minst kvartalsvis. Ansvar för rapporteringen av överskridande/underskridande avseende respektive tillgångskategori innehas av den ansvariga portföljförvaltaren och den placeringsdirektör som ansvarar för verksamheten.

De nya placeringsinstrumenten godkänns av riskhanteringskommittén innan de tas i bruk.

Ekonomi- och värdepappersfunktionerna samordnar identifieringen och bedömningen av operativa risker. Compliancefunktionen rapporterar kvartalsvis till styrelsen om iakttagandet av insiderregler och andra regler som styrelsen utfärdar.

Cheferna ansvarar inom sina respektive ansvarsområden för organiseringen av riskhantering, intern kontroll och god förvaltning i den vardagliga verksamheten.

I beredskapsplanen, som utgör en fast del av riskhanteringen, fastställer man bland annat ersättare för kritiska funktioner och ersättande verksamhetslokaler.

3.1. RISKER I PLACERINGSVERKSAMHETEN

De centrala riskerna för VER:s verksamhet hänför sig till placeringsverksamheten.

För att uppnå en avkastning som är förenlig med de mål som satts upp för VER måste fonden ha beredskap att på ett kontrollerat sätt bära placeringsrisken. Riskerna i placeringsverksamheten orsakas av fluktuationer i placeringsinstrumentens värde och avkastning. Målet med hanteringen av placeringsverksamhetens risker är att uppnå de långsiktiga avkastningsmål som satts upp för VER.

VER strävar efter att kontrollera den totala risknivån och osäkerhetsfaktorerna i placeringsverksamheten genom att sprida sina placeringsstillgångar så mycket som möjligt mellan placeringsstrategierna för de olika tillgångskategorierna och olika

geografiska områden. Också den tidsmässiga diversifieringen och spridningen mellan de externa portföljförvaltarna är viktig. Marknadsriskerna hanteras genom tillräcklig diversifiering, derivat och högklassiga marknads- och företagsanalyser.

Med marknadsriskerna avses fluktuationer i placeringsobjektens värde och avkastning. De viktigaste marknadsriskerna består av aktie-, ränte-, valuta-, kredit- samt likviditetsriskerna.

AKTIERISK

Med aktierisk avses en risk som beror på fluktuation på aktiemarknaden eller i marknadsvärdet på en enskild aktie. Aktiemarknadsrisken handlar till exempel om osäkerhet angående den allmänna ekonomiska utvecklingen eller en marknadschock som berör alla marknadsparter.

RÄNTERISK

Med ränterisk avses fluktuation i marknadsvärdet på lån som beror på förändringar i räntenivån. Ränteriskens nivå är beroende av lånets räntekänslighet. Räntekänsligheten påverkas av löptiden och kupongräntan.

VALUTARISK

Värdeförändring i placeringar som inte är denominerade i euro och som beror på den nominella valutans fluktuation mot euron.

KREDITRISK

Med kreditrisk avses en risk för förlust som beror på oförmåga hos emittenten eller motparten till derivatet att ansvara för sina förbindelser. Med kreditrisk avses också fluktuation i marknadsvärdet på lån som beror på förändringar i kreditriskmarginalen eller en försämrade kreditvärdighet.

LIKVIDITETSRISK

Likviditetsrisken beskriver hur snabbt och till vilka kostnader eller prisfluktuationer ett placeringsinstrument kan köpas eller säljas.

INFLATIONSRISK

Med inflationsrisk avses en ökning i den nominella avkastning som krävs för att VER:s mål ska uppnås och, som omedelbar placeringsrisk, en minskning i egendomens realvärde och/eller realavkastning.

STRATEGIRISK

Med strategisk avses risk för förlust på grund av valet av strategi. I sin placeringsplan fastställer VER:s styrelse årligen grundallokeringen och jämförelseindexen samt limiterna för den dynamiska och taktiska allokeringen.

3.2. OPERATIVA RISKER

Med operativa riskerna avses risk för förlust på grund av felaktiga verksamhetsinterna processer eller överraskande externa händelser, äventyrande av verksamhetens kontinuitet eller ett minskat förtroende gentemot VER. Denna typ av riskerna hänför sig i allmänhet till processer och rutiner, datasystem och informationssäkerhet, hantering av ryktet, möjligheter till missbruk, utlokalisering, avtal, skador på egendom och personalens kompetens.

VER strävar efter att se till att kontrollsystem inte har brister som möjliggör oavsiktliga eller avsiktliga fel eller missbruk i avslutning till placeringsverksamheten, betaltransaktioner, rapportering, informationshantering, samarbetsparternas verksamhet eller dokumentation.

Riskerna identifieras i egenkontrollen, och deras sannolikhet och konsekvenser för VER:s verksamhet bedöms. Vid bedömningen reder man ut metoder för att hantera de olika riskerna, och de används för att förhindra och begränsa uppkomsten av riskerna. Riskerna minimeras också genom att man utvecklar kärnprocessernas kvalitet och kontinuerligt utvärderar verksamheten. Målet är att verksamheten ska vara effektiv, omsorgsfull, högklassig och lönsam.

Resultaten av bedömningarna används för att utveckla riskhanteringen.

UNDERSKRIFTER

Verksamhetsberättelsen och bokslutet har godkänts i Helsingfors den 28 februari 2017.

Statens Pensionsfonds styrelse

Jukka Pekkarinen
Ordförande

Anna-Maija Karjalainen

Olli Luukkainen

Pirjo Mäkinen

Timo Viherkenttä
Verkställande direktör

Juha Kotajoki

Minna Martikainen

Niko Simola

Bokslutet och verksamhetsberättelsen har uppgjorts enligt god bokföringssed.
Över utförd revision har i dag avgivits berättelse.

Helsingfors den 28 februari 2017

Paula Pasanen
CGR

Jorma Nurkkala
CGR, OFR

